

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Leony Výborné a soudců Mgr. Kateřiny Brodské a Mgr. Pavla Suchého ve věci

žalobce: Z [redacted] S [redacted], narozený dne [redacted]
[redacted]
zastoupený advokátem JUDr. Petrem Jirátem
sídlem Školní 1122, 430 01 Chomutov

proti

žalované: Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti ČR
sídlem Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2
jednající prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2

o 57 985 452 Kč s příslušenstvím, o odvolání účastníků proti rozsudku Okresního soudu v Lounech ze dne 26. května 2017, č. j. 12 C 112/2009 - 215, ve znění opravného usnesení ze dne 16. srpna 2017, č. j. 12 C 112/2009 - 223,

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu se v napadeném výroku I. mění potud, že se žaloba zamítá o zaplacení částky 3 447 Kč; jinak se v tomto výroku jakož i v napadeném výroku II., potvrzuje.
- II. Žalobce je povinen zaplatit žalované náklady řízení před soudy obou stupňů ve výši 7 558 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. V záhlaví označeným rozsudkem Okresní soud v Lounech (dále jen „soud prvního stupně“ či „okresní soud“), ve znění opravného usnesení, rozhodl, že je žalovaná povinna zaplatit žalobci částku 458 838 Kč ve lhůtě tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I.), žalobu co do zaplacení částky 39 150 111 Kč zamítl (výrok II.) a uložil žalobci povinnost zaplatit žalované náklady řízení ve výši 4 573 Kč ve lhůtě tří dnů od právní moci rozsudku (výrok III.).
2. Žalobce učinil předmětem řízení jednak nárok na náhradu nemajetkové újmy a jednak nárok na náhradu škody, které mu měly vzniknout v souvislosti s řízeními vedeným u Okresního soudu v Chomutově pod sp. zn. 9 C 212/97 a 9 C 226/97 (dále jen „předmětná řízení“), v nichž bylo rozhodováno o určení vlastnického práva k nemovitostem (předmětem řízení 9 C 212/97 se stalo v jeho průběhu určení práva hospodaření, nicméně otázka vlastnictví byla nadále řešena jako otázka předběžná), dále jen „sporné nemovitosti“. Částka 47 985 452 Kč představuje podle žalobceva tvrzení náhradu škody za ušlý zisk a náhradu poplatků z prodlení; škoda byla specifikována znaleckými posudky a žalobci dle jeho tvrzení vznikla tím, že nemohl volně nakládat se spornými nemovitostmi a dosahovat při jejich užívání zisku, ač byly jeho vlastnictvím. Částku 10 000 000 Kč požadoval žalobce jako náhradu nemajetkové újmy, kterou stanovil tak, že za každý dosavadní rok trvání jednotlivého sporu (v době podání žaloby řízení nebyla skončena) žádal přiznat 500 000 Kč. Žalovaná nárok na odškodnění nemajetkové újmy zčásti uznala a žalobci uhradila 109 000 Kč, to však považuje žalobce za nedostatečné. V průběhu řízení vzal žalobce žalobu zpět o zaplacení 18 376 503 Kč – s ohledem na výsledek řízení vedených u Okresního soudu v Chomutově - a okresní soud proto řízení v odpovídajícím rozsahu zastavil.
3. Okresní soud žalobce opakovaně vyzval, aby doplnil svá skutková tvrzení svědčící o tom, že mu v příčinné souvislosti s nepřiměřenou délkou předmětných řízení vznikla majetková škoda s tím, že je povinen tvrdit, jak konkrétně k vyčíslení této škody dospěl. Žalobce doplnil žalobu podáním ze dne 17. 1. 2017 o tvrzení týkající se délky trvání předmětných řízení a uvedl, že soudy v obou sporech dospěly k závěru, že se nestal vlastníkem sporných nemovitostí. Žalobce je však nabyt na základě kupní smlouvy ze dne 3. 7. 1996 uzavřené s A. D., nar. 1., který jednal jako dědic předchozích vlastníků na základě pravomocných rozhodnutí Státního notářství v Chomutově č. j. . V předmětných řízeních však vyšlo najevo, že rodiče A. D. sporné nemovitosti (když je předtím nabyli na základě přidělu) převedli na další nabyvatele, přičemž na základě dalších převodů, resp. přechodů, vlastnictví se jejich vlastníkem stalo dílem město a dílem Doly a opravny Komořany s. p., právní předchůdce Palivového kombinátu, s. p. Z podnětu A. D. došlo k dodatečnému projednání dědictví a bylo rozhodnuto, že jmenovaný po rodičích nabývá dědictví, a to včetně sporných pozemků. A. D. následně převedl pozemky na žalobce za kupní cenu 10 000 000 Kč. Kupní cenu financoval žalobce z úvěru u COOP banky a. s. Ten poskytla banka žalobci ve výši 10 000 000 Kč s úrokem ve výši 13,5 % p. a., splatným ve čtvrtletních splátkách, konečná splatnost úvěru byla stanovena na den 9. 5. 1997. Žalobce dále sjednal s ČMHB a. s. otevření úvěrového rámce až do výše 20 000 000 Kč s tím, že zástavou měly být nabyté pozemky a prostředky nad 10 000 000 Kč měly být čerpány na základě budoucí investiční výstavby a čerpání nájemného. V důsledku podaných žalob nemohl žalobce s nemovitostmi disponovat, nemohl je převést ani pronajmout a tím ani splatit úvěr u COOP banky a. s. Pro nesplacené pohledávky byly uplatněny sankční úroky a žalobce se v důsledku chybného rozhodnutí státního notářství a následně v důsledku dlouhotrvajících řízení ocitl v platební neschopnosti a nebyl schopen hradit závazky vůči bance, závazky vůči Všeobecné zdravotní pojišťovně a. s., závazky vůči státu a závazky ze sociálního zabezpečení. Ve výsledku je tak podle žalobce škoda tvořena investicí ve výši 10 000 000 Kč do nemovitostí, o nichž žalobce na základě údajů v katastru

a rozhodnutí státního notářství předpokládal, že jsou vlastnictvím prodávajícího, neschopností splácet úvěr se sankčními úroky a neschopností splácet další závazky, zejména vůči Všeobecné zdravotní pojišťovně a České správě sociálního zabezpečení. Podáním ze dne 22. 2. 2017 pak žalobce svá tvrzení specifikoval tak, že výši škody představuje penále za opožděné úhrady zdravotního pojištění (za období let 1997 – 2004 1 996 571 Kč), penále za opožděné úhrady pojistného na sociální zabezpečení (za období let 1997 – 2004 2 709 531 Kč) a sankční úroky z úvěru byly (24 902 847 Kč), celkem tedy majetková škoda činí podle odůvodnění rozsudku okresního soudu 29 608 945 Kč (pozn. správně v součtu 29 608 949 Kč). Příčinnou souvislost žalobce spatřuje v tom, že jednal v důvěru ve stav zapsaný v katastru nemovitostí a v rozhodnutí Státního notářství v Chomutově, která nebyla zrušena, uzavřel na jejich základě kupní smlouvu a ta byla vložena do katastru nemovitostí. V důsledku těchto chybných rozhodnutí a nečinnosti soudu se pak žalobce ocitl v platební neschopnosti a byly proto vůči němu uplatněny sankční úroky, resp. penále.

4. Žalovaná navrhla žalobu zamítnout s tím, že příčinná souvislost mezi délkou vedených řízení a tvrzenou majetkovou škodou není dána. Jde-li o náhradu nemajetkové újmy, již poskytnuté plnění je dostačující a odpovídá soudní praxi.
5. Okresní soud po provedeném dokazování vyšel z následujících skutkových zjištění: Žalobce uplatnil podáním ze dne 19. 3. 2007 u žalované nárok na náhradu škody specifikované znaleckým posudkem Ing. Petra Landy č. 9/2005 ze dne 24. 6. 2005 ve výši 11 436 883 Kč v souvislosti se sporem sp. zn. 9 C 212/97 a v souvislosti se sporem sp. zn. 9 C 226/97 ve výši 18 172 066 Kč, a to za znehodnocení investic. Na základě znaleckého posudku Ing. Josefa Koženého ze dne 24. 6. 2005 požadoval v souvislosti se sporem 9 C 212/97 náhradu ušlého zisku ve výši 3 036 417 Kč a za poplatek z prodlení 1 413 255 Kč a v souvislosti se sporem 9 C 226/97 pak ušlý zisk ve výši 3 033 610,50 Kč a poplatek z prodlení 1 296 131,50 Kč. Celkem se tak domáhal zaplacení 38 388 362 Kč a náhrady psychické újmy způsobené nečinností státu ve výši 1 000 000 Kč. Žalovaná na základě toho žalobci poskytla odškodnění ve výši 109 000 Kč, stanovisko ohledně náhrady majetkové škody činila závislým na výsledku předmětných řízení.
6. Ve věci 9 C 212/97 byla podána žaloba o určení vlastnického práva dne 30. 4. 1997 žalobcem Doly a opravny Komořany, s.p. proti žalovanému Z[redacted] S[redacted]. Dne 25. 5. 1998 bylo nařízeno předběžné opatření, proti němuž podal žalovaný Z[redacted] S[redacted] odvolání, o odvolání bylo krajským soudem rozhodnuto dne 19. 11. 1998 tak, že nařízení předběžného opatření bylo potvrzeno. Jednání bylo nařízeno na 26. 8. 2005, to bylo odročeno na neurčito, 15. 8. 2005 byl podán návrh žalovaného na zrušení předběžného opatření, který byl dne 19. 12. 2005 zamítnut, dne 10. 4. 2006 byl vzájemný návrh žalovaného vyloučen k samostatnému řízení. Dne 14. 12. 2006 se konalo jednání, bylo odročeno na 18. 1. 2007. Dne 1. 2. 2007 došlo ke změně žaloby, 15. 2. 2007 se konalo další jednání. 30. 7. 2007 bylo rozhodnuto o vstupu A. D[redacted] jako vedlejšího účastníka do zahájeného řízení na straně žalovaného, téhož dne bylo rozhodnuto o zrušení předběžného opatření. Dne 18. 9. 2007 a 25. 10. 2007 se konalo jednání a dne 30. 10. 2007 byl vyhlášen rozsudek, jímž bylo žalobě vyhověno. Dne 23. 10. 2008 bylo ve věci podáno odvolání, 23. 10. 2008 ve věci rozhodl odvolací soud, který rozsudek okresního soudu potvrdil. 9. 2. 2009 bylo ve věci podáno dovolání, to bylo odmítnuto, právní moci nabylo rozhodnutí dne 6. 1. 2010.
7. Ve věci sp. zn. 9 C 226/97 byla 19. 5. 1997 podána žaloba městem [redacted] proti žalovanému Z[redacted] S[redacted] o určení vlastnictví k nemovitostem, následně byla žaloba doplňována. Jednání byla nařízena na 14. 2. 2008, 27. 3. 2008 a 11. 11. 2008, i tohoto řízení se na straně žalované účastnil A[redacted] D[redacted]. Další jednání se konala dne 16. 4. 2009 a dne 24. 3. 2009 byl ve věci

vyhlášen vyhovující rozsudek. Dne 26. 5. 2009 byl vydán doplňující rozsudek. Rozhodnutím ze dne 15. 12. 2010, v právní moci dne 9. 2. 2011, byl rozsudek okresního soudu (s výjimkou nákladového výroku, který byl zrušen) potvrzen. 1. 4. 2011 bylo podáno dovolání. Dne 6. 3. 2013 byla věc vrácena okresnímu soudu k vydání doplňujícího rozsudku, ten byl vydán dne 13. 5. 2013 a krajským soudem byl potvrzen rozhodnutím, které nabylo právní moci dne 18. 11. 2014. Podané dovolání bylo odmítnuto rozhodnutím ze dne 22. 7. 2015, v právní moci dne 28. 8. 2015. Ústavní stížnost podaná dne 27. 10. 2015 byla zamítnuta dne 28. 6. 2016 pod sp. zn. IV. ÚS 3172/15.

8. Žalobce jako účastník řízení vypověděl, že v důsledku předmětných řízení mu vznikla škoda asi 60 000 000 Kč spočívající v nutnosti hradit závazky. Většinu z nich již uhradil, avšak do současné doby má vůči státu závazky ve výši cca 7-8 mil Kč, jde o penále za platby vůči Všeobecné zdravotní pojišťovně, finančnímu úřadu a České správě sociálního zabezpečení. Od roku 2005 jsou proti němu vedeny exekuce, byl mu zabaven celý jeho majetek, v roce 1998 s manželkou zrušil společné jmění. Manželce majetek zůstal, žalobce nyní bydlí u ní a je zaměstnán jako ředitel firmy EG Capital s. r. o. Litvínov s příjmem 12 000 Kč hrubého, nemá vyživovací povinnost k nezl. dětem. Vedené řízení se odráží na jeho psychickém stavu, trpí lupenkou. Část pozemků dále prodal, peníze neobdržel, byl však povinen hradit daň z převodu, na což ovšem neměl prostředky. Žalobce žádal o prominutí penále, bylo mu však řečeno, že to lze pouze tři roky zpětně.
9. Okresní soud nevedl důkaz znaleckými posudky vyčísľujícími škodu, neboť skutková tvrzení týkající se škody nebyla dostatečná.
10. Okresní soud tak po skutkové stránce uzavřel, že řízení ve věci 9 C 212/97 trvalo od 4/1997 do 1/2010, tj. 12 let a 10 měsíců, řízení ve věci 9 C 226/97 od 5/1997 do 6/2016, tedy 19 let a 4 měsíce. V obou řízeních bylo shledáno, že vlastníkem (oprávněným uživatelem) sporných pozemků je žalobce, přičemž žalovaný Z. S. (žalobce v odškodňovacím řízení) se jejich vlastníkem nikdy nestal, neboť je koupil od nevlastníka – A. D., jehož rodiče již dříve převedli nemovitost na manžele H. Ti je opustili a jejich vlastníkem se stal stát.
11. Po právní stránce okresní soud uzavřel, že v předmětných řízeních došlo k nesprávnému úřednímu postupu spočívajícímu v porušení povinnosti vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě ve smyslu § 13 odst. 1, odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci (dále jen OdpŠk), přičemž tento nárok byl u žalované řádně uplatněn podle § 14 odst. 3 OdpŠk. Není rozhodné, že byl nárok u žalované uplatněn v nižší výši než v žalobě, neboť ze stanoviska žalované je zřejmé, že ani nárok v původně uplatněné výši nebyla připravena (až na částku 109 000 Kč) uhradit, povinnost uplatnit nárok se tak má za splněnou u celého nároku, který žalobce učinil předmětem žaloby. Okresní soud (a ostatně též žalovaná) nepovažuje v této věci za postačující pouhé konstatování porušení práva žalobce, zabýval se proto otázkou stanovení výše přiměřeného odškodnění.
12. Celkovou délku trvání řízení stanovil okresní soud od počátku předmětných řízení až do nabytí právní moci posledního rozhodnutí, tzn. délku řízení 9 C 212/97 stanovil v trvání 12 let a 10 měsíců a délku řízení 9 C 226/97 v trvání 19 let a 4 měsíců. Konstatoval, že řízení byla poměrně složitá a probíhala na všech stupních soudní soustavy, což délku trvání řízení částečně odůvodňuje. Nevyšlo současně najevo, že by se na délce trvání řízení podílel žalovaný, podávání opravných prostředků mu nelze klást k tíži. Postup orgánů státu byl poznamenán dlouhými – několik let trvajícími – prodlevami. Význam řízení pro žalobce shledal okresní soud standardním, neboť se nejedná o spor, kde by zvýšený význam pro účastníka vyplýval z povahy věci. Žalovaný

zároveň netvrdil, jak do jeho života délka probíhajících řízení zasáhla ve zvýšené míře, příp. svá tvrzení neprokázal. Je zřejmé, že podnikatelské aktivity žalovaného byly poškozeny, avšak je otázkou, zda to bylo pro vedená řízení či pro špatný podnikatelský záměr. Význam řízení pro žalovaného není zvyšován ani s ohledem na jeho věk či zdravotní stav.

13. Řízení sp. zn. 9 C 226/97 tak považuje okresní soud za přiměřené odškodnit za prvé dva roky jeho trvání částkou 20 000 Kč a za dalších 17 let částkou 20 000 Kč za každý rok a za další 4 měsíce pak částkou 1 667 Kč měsíčně, celkem tedy za toto řízení stanovil přiměřenou částku odškodnění ve výši 366 668 Kč. Pro složitost věci částku nesnížil, zohlednil, že řízení muselo trvat déle, neboť probíhalo na více stupních soudní soustavy. Dlouhotrvající prodlevy zohlednil ve stanovení odškodnění při samé horní hranici částky obvykle přiznávané. Zvýšený význam řízení pro žalovaného, jak bylo vyloženo výše, okresní soud neshledal.
14. Řízení sp. zn. 9 C 212/97 považuje okresní soud za přiměřené odškodnit (vzhledem ke kratší době trvání řízení) částkou 17 000 Kč za prvé dva roky a dále částkou 17 000 Kč za každý další rok trvání řízení a za dalších 10 měsíců částkou 1 417 Kč za měsíc, celkem tedy za toto řízení stanovil přiměřenou částku odškodnění ve výši 201 170 Kč.
15. Za obě řízení proto žalobci náleží náhrada nemajetkové újmy ve výši 567 838 Kč, což po odečtení již uhrazené částky 109 000 Kč představuje 458 838 Kč.
16. Jde-li o náhradu majetkové újmy, žalobce ani po poučení poskytnutém mu okresním soudem nespécifikoval řádně výši škody a zejména pak skutečnosti, z nichž dovozuje příčinnou souvislost mezi vznikem škody a nesprávným úředním postupem spočívajícím v porušení povinnosti vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě. Vznik škody spatřuje žalobce v tom, že byl povinen hradit shora vyčíslené penále, resp. sankční úroky. Tyto vyčísluje za dobu, která dokonce zčásti předchází zahájení předmětných řízení, přičemž z povahy věci není možné ani, aby škoda vznikala již na samotném počátku řízení. Úvěr, k němuž se vztahují sankční úroky, pak měl být zaplacen ve 4 splátkách, z nichž tři byly splatné ještě před zahájením předmětných řízení, poslední pak 9. 5. 1997. S ohledem na výsledek řízení, podle nichž se žalobce vlastníkem sporných pozemků nikdy nestal, pak není zřejmé, zda škoda není spíše důsledkem špatného podnikatelského záměru žalobce. Okresní soud proto žalobě co do zaplacení 458 838 Kč vyhověl a co do zaplacení 39 150 111 Kč ji zamítl (když před tím řízení co do zaplacení 18 376 503 Kč zastavil).
17. Jde-li o náklady řízení, okresní soud vyšel z toho, že žalovaná je věci převážně úspěšná a přiznal jí náklady řízení, které jednotlivě vyčíslil.
18. Proti tomuto rozsudku podali odvolání jak žalobce, tak i žalovaná.
19. Žalobce napadl jeho výroky II. a III., přičemž namítal, že okresní soud nezhodnotil náležitě jednotlivá kritéria určující výši přiměřeného zadostiučinění. Nevzal totiž v úvahu, že žalobci délka soudních řízení způsobila významné psychické a duševní útrapy, vedla k jeho osobnímu zadlužení a faktické majetkové likvidaci a tyto následky mají původ právě v nepřiměřeně dlouhém řízení a krajní nejistotě, v níž se žalobce ocitl jednak vinou státního notářství a jednak v důsledku nečinnosti soudů. Intenzita zásahu do poměrů žalobce je taková, že je na místě mu přiznat finanční satisfakci řádově vyšší, než vyplývá z doporučení Nejvyššího soudu ČR, které podle žalobce představuje toliko „standardní odškodňovací minimum“. Je současně zřejmé, že žalobci vznikla i faktická škoda. Ke zjištění výše faktické škody byly vyhotoveny znalecké posudky, jejichž závěry se však okresní soud vůbec nezabýval a neprovedení těchto důkazů ani řádně neodůvodnil, což způsobuje nepřezkoumatelnost jeho rozsudku.

20. Žalobce proto navrhl napadený rozsudek zrušit a věc vrátit okresnímu soudu k dalšímu řízení, popř. jej změnit tak, že návrhu žalobce bude zcela vyhověno.
21. Žalovaná výslovně napadla výrok I. Namítala, že žalobce v původní žalobě uplatnil nárok toliko za dobu od zahájení řízení do jeho uplatnění u soudu, tedy za dobu od roku 1997 do roku 2007. Žalobce po skončení předmětných řízení neučinil žádný návrh na rozšíření žaloby o období od roku 2007 do skončení řízení, avšak soud odvíjí výpočet zadostiučinění od celkové délky trvání řízení. Žalobce poprvé na celou délku řízení poukazuje až ve svém podání ze dne 17. 1. 2017, to je však již, vzhledem k datu skončení řízení (6. 1. 2010 a 28. 6. 2016) po uplynutí promlčecí doby. Žalovaná proto ve vztahu k poskytnutí odškodnění za období od roku 2007 do současnosti vznáší námitku promlčení. Okresní soud pak nesprávně stanovil základní částku odškodnění při samé horní hranici, ačkoli žalobce neprokázal, že by řízení měla do jeho osobní sféry zásadní dopad. Mělo být správně přihlédnuto k tomu, že se jednalo o spory složité po právní stránce, které probíhaly na všech stupních soudní soustavy, včetně Ústavního soudu. Státu zároveň nelze přičítat k tíži, že žalobce (v postavení žalovaného) využíval řady opravných prostředků a soudy o nich byly povinny rozhodovat. Žalovaná, vědoma si nečinnosti soudu v počátečních fázích předmětných řízení, konstatovala nepřiměřenou délku řízení a žalobci přiměřené zadostiučinění poskytla. To však považuje za dostatečné, neboť žalobce neprokázal existenci okolností, v jejichž důsledku by bylo důvodné již poskytnutou částku navyšovat. Žalovaná proto navrhla, aby byl rozsudek okresního soudu v napadené části změněn tak, že se žaloba zamítá.
22. Odvolací soud po zjištění, že odvolání byla podána včas (ust. § 204 o. s. ř.), osobami oprávněnými (ust. § 201, § 203 o. s. ř.) a jsou přípustná, přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení předcházející jeho vydání dle ust. § 212 a 212a o. s. ř., ve věci nařídil jednání a dospěl k následujícímu závěru.
23. Odvolací soud vycházel ze skutkového stavu zjištěného okresním soudem. Ten je výsledkem řádného dokazování a řádného hodnocení důkazů, jimiž byl skutkový stav prokázán v míře nezbytné pro rozhodnutí uvedené věci. Dokazování bylo doplněno pouze o zjištění níže uvedených skutečností, které považoval odvolací soud, vzhledem k jím zaujatému právnímu názoru, za významné.
24. Ve vztahu k náhradě nemajetkové újmy považoval odvolací soud za potřebné doplnit dokazování ohledně skutečností, z nichž bude zřejmé, kdy se o vedení předmětných řízení dozvěděl žalobce (v odškodňovaných řízeních v postavení žalovaného). Nemajetková újma vznikající v důsledku uvedení do stavu nejistoty týkající se výsledku řízení a následného udržování v takovém stavu může na straně žalované vznikat až okamžikem, kdy je seznámena s tím, že je řízení vedeno (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2012 sp. zn. 30 Cdo 4336/2010). Tento okamžik bude zpravidla spadat v jedno s doručením žaloby, avšak může nastat i dříve. Žalobce byl proto vyzván, aby tvrdil a prokázal, kdy se o vedení předmětných řízení dozvěděl. K této výzvě tvrdil, že o řízení vedeném u Okresního soudu v Chomutově pod sp. zn. 9 C 212/97 se dozvěděl poté, co mu bylo doručeno usnesení ze dne 25. 5. 1998, č. j. 9 C 212/97 - 11. K tomu došlo v období od 26. 5. 1998 do 9. 6. 1998, kdy proti uvedenému usnesení podával odvolání. K prokázání této skutečnosti předložil zmíněné usnesení spolu s odvoláním datovaným dnem 10. 6. 1998, které bylo soudu doručeno dne 12. 6. 1998. Tedy žalobce musel o vedeném řízení prokazatelně nejpozději vědět dne 12. 6. 1998, kdy podal odvolání proti usnesení o nařízení předběžného opatření. Z uvedeného tak odvolací soud činí závěr, že újma v důsledku trvání řízení sp. zn.

9 C 212/97 vznikala žalobci v době od 12. 6. 1998 a trvala do skončení tohoto řízení, tedy do 6. 1. 2010, tj. odškodnění žalobci náleží za 11 let, 6 měsíců a 25 dní.

25. O řízení vedeném u téhož soudu pod sp. zn. 9 C 226/97 se žalobce podle svého tvrzení dozvěděl v měsíci květnu roku 1998, na což reagoval dne 2. 6. 1998 doporučeným dopisem městu [REDACTED]. Město [REDACTED] na tento dopis odpovědělo dne 7. 8. 1998. Uvedené prokázal žalobce dopisem ze dne 2. 6. 1998 a odpovědí Městského úřadu [REDACTED] ze dne 7. 8. 1998. Újma vzniklá žalobci v důsledku trvání řízení 9 C 226/97 tak prokazatelně vznikala v době od 2. 6. 1998 do jeho skončení, tedy do 28. 6. 2016, tzn. 18 let a 26 dní.
26. Jakkoliv je tedy závěr okresního soudu o trvání obou řízení správný, žalobci lze poskytnout odškodnění toliko za dobu, kdy mu prokazatelně vznikala nemajetková újma spočívající v uvedení do stavu nejistoty a následném udržování v tomto stavu. Odvolací soud tato období vymezil, vzhledem k výsledku jím provedeného dokazování, výše.
27. Podle ust. § 5 písm. b) zákona č. 82/1998 Sb., stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu, která byla způsobena nesprávným úředním postupem.
28. Podle ust. § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.
29. Podle ust. § 31a odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu.
30. Podle ust. § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.
31. Podle ust. § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb., v případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k celkové délce řízení, ke složitosti řízení, k jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení, k postupu orgánů veřejné moci během řízení a k významu předmětu řízení pro poškozeného.
32. V rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. října 2010, sp. zn. 30 Cdo 3026/2009 bylo stanoveno, že pro poměry České republiky se považuje za přiměřené, jestliže se základní částka, z níž se při určování výše přiměřeného zadostiučinění vychází, pohybuje v rozmezí 15 000 Kč až 20 000 Kč za první dva roky a dále pak za každý další rok řízení v témže rozmezí (tj. 1 250 Kč až 1 667 Kč za jeden měsíc s tím, že v prvních dvou letech trvání řízení jde o částky poloviční). Přiznání částky 15 000 Kč až 20 000 Kč, ve kterém představuje částka 15 000 Kč částku základní, lze zvažovat například podle takových kritérií, jakými jsou délka samotného kompenzačního řízení či zcela zjevně nepřiměřená (extrémní) délka posuzovaného řízení.

33. Ve shodě s okresním soudem (a ostatně též žalovanou) hodnotí odvolací soud celkovou délku obou řízení jakožto nepřiměřenou, a to i po zohlednění skutečnosti, že se řízení odehrávala na všech stupních soudní soustavy včetně (u řízení vedeného pod sp. z. 9 C 226/97) Ústavního soudu – takové situaci, při zohlednění předmětu řízení, by odpovídala doba nepřesahující 6 let (dvouleté řízení před soudem prvního stupně a nejvýše čtyři roky řízení o odvolání, dovolání, resp. ústavní stížnosti). Zjevná nepřiměřenost délky trvání pak vyplývá též z toho, že v obou řízeních došlo v jejich počátku k mnohaletému průtahy (jakkoliv obecně samotný průtah nemusí způsobit nepřiměřenost celkové délky trvání řízení, v posuzovaném případě tak tomu, s ohledem na trvání průtahy, bylo). Značné překročení přiměřené délky řízení pak zcela jednoznačně odůvodňuje poskytnutí přiměřeného odškodnění v penězích, pouhé konstatování porušení práva není, jak správně uzavřel okresní soud, v této věci postačující.
34. Odvolací soud nemá za to, že by žalobce v žalobě svůj nárok výslovně ohraničil. Takový závěr nelze učinit jen z toho, že dosavadní délka trvání řízení byla vodítkem, na jehož základě dospěl k určité částce nemajetkové újmy, kterou v řízení žádal; poskytnutí odškodnění bylo žádáno za řízení jako taková. Jakkoli je obecně možno uplatnit nárok za určitý úsek dosud neskončeného řízení a po skončení řízení tento nárok rozšířit (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2017, sp. zn. 30 Cdo 5756/2016), v posuzovaném případě z žaloby nevyplývá, že by v ní byl takový úsek vymezen. Ostatně jak okresní soud, tak i žalovaná strana vycházely v řízení z toho, že je nárok uplatněn za celé řízení. Odškodňovací řízení bylo za účelem vyčkání rozhodnutí ve věci 9 C 226/97 jako celek (ve vztahu k majetkové i nemajetkové újmě) přerušeno a sama žalovaná se v průběhu vedení řízení vyjadřovala k okolnostem nastalým v řízení také po roce 2007. Je tak třeba vycházet z toho, že podáním ze dne 17. 1. 2017 žalobce toliko konkretizoval již dříve uplatněný nárok, okresní soud a také žalovaná toto podání akceptovaly právě jako doplnění dříve podané žaloby, nikoliv jako její rozšíření. Odvolací soud tedy činí závěr, že žalobce žádal přiznat nemajetkovou újmu za celou dobu trvání předmětných řízení již v době zahájení řízení, poskytnutí odškodnění rokem 2007 neomezil, jakkoliv předmětná řízení tehdy ještě skončena nebyla. Nárok žalobce byl proto uplatněn včas (před skončením předmětných řízení) a nedošlo tak k promlčení nároku na odškodnění za období trvání předmětných řízení po podání žaloby v této věci.
35. Odvolací soud sdílí úvahy okresního soudu potud, že s ohledem na míru překročení délky trvání řízení je přiměřené přiznat za řízení ve věci sp. zn. 9 C 212/97 základní částku odškodnění ve výši 17 000 Kč za prvé dva roky a dále za každý další rok trvání řízení, tedy celkem za 11 let, 6 měsíců a 25 dní (trvání újmy) 179 645 Kč a za řízení ve věci sp. zn. 9 C 226/97 základní částku odškodnění ve výši 20 000 Kč za prvé dva roky a dále za každý další rok trvání řízení 20 000 Kč, tj. za 18 let a 26 dní (trvání újmy) 341 444 Kč. Základní částku odškodnění je pak v souladu s kritérii uvedenými v § 31a OdpŠK na místě upravit následovně.
36. Je třeba přihlídnout k tomu, že řízení probíhala na všech stupních soudní soustavy, v řízení vedeném pod sp. zn. 9 C 226/97 pak bylo rozhodováno též o včas podané ústavní stížnosti. V daném případě tak proti sobě stál zájem na co nejrychlejší skončení věci se zájmem na řádném výkonu spravedlnosti, jehož výrazem je právě možnost domáhat se přezkumu rozhodnutí prostřednictvím řádných i mimořádných opravných prostředků. Takovou skutečnost nelze přičítat k tíži toho, kdo opravné prostředky podává, nicméně jejich podání (a rozhodování o nich) nezbytně vede k déletrvajícimu řízení. Je tak důvodné pro průběh řízení na více (resp. na všech) stupních soudní soustavy snížit základní částku odškodnění u řízení vedeného pod sp. zn. 9 C 212/97, které přiměřenou délku trvání řízení nepřesahovalo natolik významně jako v případě druhého řízení, o 30 % a u řízení vedeného pod sp. zn. 9 C 226/97 pak o 25 %, neboť zde byla

přiměřená délka řízení překročena výrazněji (nicméně do délky trvání řízení je na druhou stranu zahrnuto též řízení u Ústavního soudu).

37. Postup orgánů státu byl poznamenán (byť se tak podle všeho dělo v důsledku objektivních okolností spočívajících v nedostatečné personální obsazenosti soudu, což je ovšem skutečnost státu plně přičitatelná) značnými průtahy v počáteční fázi řízení, tomu naopak odpovídá zvýšení základní částky odškodnění o 25 % u každého z předmětných řízení.
38. Jakkoliv se nejednalo o věc zcela triviální, odvolací soud neshledává důvodným snížit základní částku pro skutkovou, hmotněprávní či procesní složitost věci. Je totiž zřejmé, že v předmětných řízeních bylo prováděno především dokazování listinami a soudy se také poměrně brzy ustálily v právním posouzení věci, poprvé vyjádřeném v rozsudku Okresního soudu v Mostě sp. zn. 11 C 2764/97 - 30 ze dne 31. 3. 1998, potvrzeném rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 11 Co 585/98 - 75 ze dne 19. 1. 1999 (oba založeny ve spise 9 C 226/97), jimiž byla otázka, zda se žalobce stal vlastníkem sporných nemovitostí, řešena předběžně, tedy soud prvního stupně již disponoval v době svého rozhodování judikátem soudu vyššího stupně.
39. Žalobci nelze vytýkat, že by se svým jednáním podílel na průtazích v předmětných řízeních, ani jeho postoj proto v daném případě není důvodem pro snížení základní částky odškodnění.
40. Odvolací soud nesdílí závěr okresního soudu ohledně určení významu předmětných řízení pro žalobce. O řízení, u nichž je zvýšený význam presumován (jak je tomu u řízení opatrovnických, u řízení trestních, řízení na ochranu osobnosti, příp. řízení pracovněprávních) se v posuzované věci sice nejedná, je však třeba zohlednit, že s vlastnictvím sporných nemovitostí spojil žalobce rozsáhlý podnikatelský záměr, jehož případný neúspěch byl s to žalobce významně poškodit (k čemuž také nakonec podle jeho účastnické výpovědi došlo), nebude-li úspěšný. Jakkoli samotný neúspěch takového záměru není důsledkem vedení a trvání předmětných řízení (viz níže), je zřejmé, že zájem žalobce na urychleném zjištění výsledku sporu (a ukončení nejistoty týkající se existence jeho vlastnického práva) přesahoval zájem podnikatele na výsledku sporu z obvyklého obchodního styku (např. sporu o zaplacení dlužné částky nepřesahující běžné poměry daného podnikatele). Odvolací soud proto má za důvodné zvýšit základní částku odškodnění za každé řízení o 10 %.
41. Z řečeného vyplývá, že základní částku odškodnění je třeba ve výsledku za řízení vedené pod sp. zn. 9 C 212/97 zvýšit o 5 % a základní částku odškodnění za řízení sp. zn. 9 C 226/97 o 10 %. Celková částka odškodnění tak po odečtení již vyplacené částky 109 000 Kč činí 455 391 Kč, tedy o 3 447 Kč méně, než bylo žalobci na přiměřeném odškodnění přiznáno okresním soudem.
42. Co se týče nároku žalobce na náhradu majetkové škody, jsou závěry okresního soudu správné. Skutečnost, že žalobce nebyl schopen hradit úvěry, zdravotní pojištění a pojistné na sociální zabezpečení (a v důsledku toho mu byly účtovány sankční úroky a penále představující podle žalobce vzniklou škodu), mohla být nejvýše důsledkem toho, že žalobce spojil svůj podnikatelský záměr s vlastnictvím nemovitosti, kterou nabyt od nevlastníka. Nabytí od nevlastníka je totiž podstatnou a hlavní příčinou toho, že předmětná řízení byla zahájena a bylo v nich určeno, že vlastníkem sporných nemovitostí (resp. oprávněným uživatelem) jsou osoby od žalobce odlišné. Trvání řízení příčinou toho, že byl žalobce povinen hradit sankce za pozdní splátky úvěru či platby zdravotního a sociálního pojištění, být nemohlo, a to ani v době, kdy již délka řízení přesahovala přiměřenou dobu trvání (stejně jako nemůže být příčinou zmaření žalobcovy investice do sporných nemovitostí). Rozhodnutí vydané v přiměřené lhůtě by (vzhledem k jeho

výsledku) na schopnosti žalobce hradit závazky nemohlo ničeho změnit (stejně jako na případném zmaření investice). Splátky úvěru u COOP banky se staly (s výjimkou jediné) splatnými dokonce před zahájením řízení, poslední se stala splatnou krátce po zahájení jednoho z předmětných řízení. Zde je tedy příčinná souvislost povinnosti k úhradě sankčních úroků s nepřiměřenou délkou trvání řízení vyloučena již jen z toho důvodu, ostatně též penále za pozdní úhradu závazků vůči zdravotní pojišťovně a České správě sociálního zabezpečení vyčíslil žalobce i za dobu, která předchází zahájení řízení. Žalobce tedy v uplatnění náhrady škody zaměňuje příčinnou souvislost se souvislostí časovou, jinak řečeno zaměňuje skutečnost, že povinnost k platbě sankcí mu vznikla v době, kdy byla řízení vedena s tím, že se tak mělo stát v důsledku toho, že řízení byla vedena nepřiměřeně dlouho. Jen druhý z případů (který však nenastal), by mohl založit příčinnou souvislost s dlouhotrvajícím vedením řízení.

43. Bylo na žalobci, aby své nároky uplatnil především vůči prodávajícímu (nevlastníku, který na něj sporné nemovitosti převedl), povinnost vyčkat skončení předmětných řízení neměl. Otázku toho, zda došlo k platnému převodu vlastnictví, by si totiž soud mohl v řízení o vrácení kupní ceny (příp. o náhradu škody) posoudit sám, jak to ostatně učinil též ve věci sp. zn. 11 Co 585/98 vedené u Okresního soudu v Mostě, kde se žalobce domáhal zaplacení kupní ceny za následný převod (části) sporných nemovitostí. Ohledně postupu právního předchůdce žalobce pak bylo rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 12 Co 424/2009 - 222 (12 Co 425/2009-222) konstatováno, že A. D. jako vedlejší účastník věděl, že manželé D. přiděl č. 18 a 88 v roce 1955 prodali, přesto podal v roce 1991 návrh na dodatečné projednání dědictví, jemuž bylo státním notářství vyhověno. Rozhodnutí vydaná v dědickém řízení (rozhodnutí státního notářství v Chomutově č. j. D 43/91 - 6 a č. j. D 44/91 - 18, která nabyly právní moci dne 9. 1. 1991) nejsou závazná pro třetí osoby, mají jen deklaratorní povahu a nemohlo jimi být založeno vlastnické právo A. D. ke sporným pozemkům, neboť zůstavitelé A. D. starší a M. D. je již v době své smrti nevlastnili. A. D. svým postupem v rámci dodatečného projednání dědictví de facto obcházel restituční předpisy.
44. Žalobce odpovědnost státu dovozuje také z toho, že spoléhal (v dobré víře) na rozhodnutí státního notářství v dědickém řízení. Ohledně dobré víry žalobce bylo Nejvyšším soudem ČR v jeho rozhodnutí ze dne 22. 7. 2015, č. j. 22 Cdo 5163/2014 - 346 (22 Cdo 910/2015) řečeno, že nabýval-li žalobce v době, kdy se plně neuplatňovala zásada materiální publicity zápisů v katastru nemovitostí (který převzal nespolehlivý stav bývalé evidence nemovitostí), nemovitosti zastavěné panelovými domy, tedy nabýval pozemky, které zjevně nebyly v držbě převodce, vyžadovalo zachování obvyklé opatrnosti, aby se žalobce jako nabyvatel o skutečných poměrech přesvědčil též dotazem na vlastníky domů a držitele pozemků. V opačném případě jeho dobrá víra, byla-li vůbec dána, nemohla být objektivní a tudíž ani chráněná. Nelze tak dospět k závěru, že rozhodnutí státního notářství (která vycházejí z toho, že rodiče prodávajícího byli v době svého úmrtí vlastníky sporných nemovitostí) jsou podstatnou a důležitou příčinou toho, že žalobce nabyl nemovitosti od nevlastníka. Touto příčinou je, jak plyne z uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu skutečnost, že žalobce nezachoval při koupi obvyklou opatrnost, kterou po něm bylo možno, s ohledem na okolnosti, žádat.
45. Podmínky případného uplatnění nároku za nesprávné rozhodnutí státního notářství stanovené zákonem č. 58/1969 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů (který by bylo třeba užít s ohledem na datum vydání rozhodnutí v dědickém řízení - srov. § 36 OdpŠk) nadto ani nejsou v posuzované věci naplněny, neboť takové právo bylo § 2 (ve spojení s § 1 odst. 1) zákona č. 58/1969 Sb.) vyhrazeno účastníkům řízení poškozeným nezákonným rozhodnutím vydaným mj. v řízení před státním notářstvím, přičemž nárok nebylo možno uplatnit, dokud nebylo

pravomocné rozhodnutí, jímž byla škoda způsobena, pro nezákonnost zrušeno příslušným orgánem (srov. § 4 zákona č. 58/1969 Sb.). Ostatně škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím státního notářství ani žalobce v podání ze dne 19. 3. 2007, jímž svůj nárok uplatnil u Ministerstva spravedlnosti, nezmiňuje.

46. Závěr okresního soudu, podle něž stát za majetkovou škodu, která měla žalobci vzniknout jím tvrzeným způsobem, není odpovědný, je tedy zcela správný (a okresní soud nikterak nepochybil, pokud neprovedl důkazy – znalecké posudky – které měly svědčit o výši vzniklé škody).
47. V souladu s řečeným odvolací soud změnil podle § 220 odst. 1 písm. b) o. s. ř. výrok I. napadeného rozsudku (nárok žalobce zamítl nad rámec rozhodnutí soudu prvního stupně o 3 447 Kč), jinak rozsudek okresního soudu v tomto výroku, stejně jako v zamítavém výroku II. podle § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil.
48. Odvolací soud vydal částečně měnící rozhodnutí, rozhodoval tedy podle § 224 odst. 2 o. s. ř. znovu o nákladech řízení před soudem prvního stupně. Vzal přitom v úvahu, že v řízení byly uplatněny dva nároky – nárok na nemajetkovou újmu a nárok na zaplacení újmy majetkové. Odvolací soud za té situace vycházel z rozhodnutí nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1435/2015 ze dne 20. 12. 2016 publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Ns, r. 2018, č. 5, poř. č. 68/2018), jímž byla řešena situace, kdy žalobkyně byla v řízení o zaplacení přiměřeného zadostiučinění plně úspěšná, zatímco s nárokem na náhradu škody byla převážně neúspěšná. Nejvyšší soud konstatoval, že ve věci bylo o nákladech řízení správně rozhodnuto jediným výrokem, přičemž je třeba (s ohledem na toliko částečný úspěch ve věci) náklady řízení přiměřeně rozdělit podle vzájemného poměru tarifních hodnot. Odvolacím soud tedy v posuzovaném případě postupoval stejným způsobem. Tarifní hodnota nároku na náhradu nemajetkové újmy, v němž byl žalobce úspěšný, činí podle § 9 odst. 4 písm. a) vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, 50 000 Kč, tarifní hodnota nároku na náhradu majetkové škody je pak představována částkou 47 985 452 Kč, resp. 39 608 949 Kč. Tedy ve vztahu k hodnotě majetkové škody představuje tarifní hodnota nároku na náhradu nemajetkové újmy cca 1 %, tzn. úspěch žalobce je dán jen z nepatrné části. Za dané situace bylo právo na náhradu nákladů řízení za řízení před soudem prvního stupně přiznáno v plné výši žalované. Žalovaná vynaložila náklady spočívající v cestovním ve výši 2 173 Kč (podrobně vyčíslené v rozsudku okresního soudu) a učinila osm úkonů (vyjádření k žalobě, vyjádření k jejímu doplnění, 3x příprava na jednání a 3x účast na jednání), za které jí podle § 151 odst. 3 o. s. ř. a § 1 a § 2 odst. 3 vyhl. č. 254/2015 Sb., náleží právo na paušální náhradu 300 Kč za každý úkon. Tedy před soudem prvního stupně žalované vznikly náklady ve výši 4 573 Kč.
49. Až na nepatrnou část předmětu řízení byla žalovaná úspěšná též v průběhu odvolacího řízení. Odvolacím soudem jí proto byly (podle § 224 odst. 1 ve spojení s ustanovením § 142 odst. 3 o. s. ř.) přiznány rovněž náklady účelně vynaložené v jeho průběhu. Tyto náklady jsou tvořeny zpátečním cestovním z Prahy do Ústí nad Labem k jednání konanému dne 28. 11. 2018 (1 015 Kč) a k jednání konanému dne 30. 1. 2019 (1 070 Kč), spolu se čtyřmi paušálními náhradami hotových výdajů á 300 Kč za úkony spočívajícími v přípravě na jednání a dvojí účasti u jednání. Žalované tak za odvolací řízení vznikly náklady v celkové výši 2 985 Kč.
50. V součtu tak náklady žalované strany za řízení před soudy obou stupňů činí 7 558 Kč. Žalobci bylo uloženo, aby tyto náklady žalované uhradil v zákonné lhůtě tří dnů (§ 160 odst. 1 věta první o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání ve lhůtě dvou měsíců ode dne jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR v Brně prostřednictvím Okresního soudu v Lounech, jestliže Nejvyšší soud ČR jako soud dovolací dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Ústí nad Labem 6. února 2019

JUDr. Leona Výborná v.r.
předsedkyně senátu